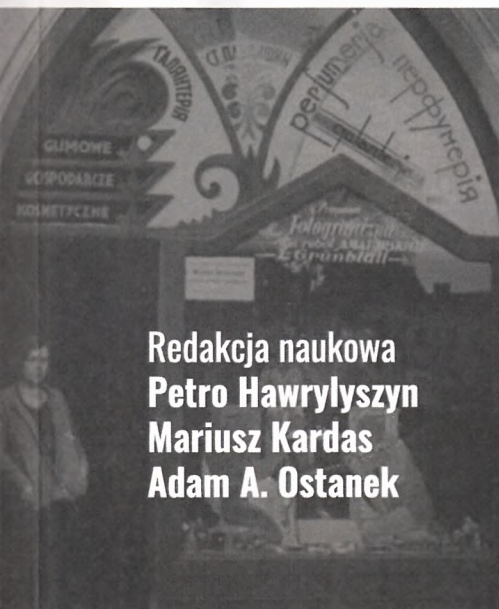

Po stronie pamięci i dialogu...

STANISŁAWÓW I ZIEMIA STANISŁAWOWSKA w dobie przemian społecznych oraz narodowościowych XIX i pierwszej połowy XX wieku

Gospodarka – Kultura – Religia

Redakcja naukowa
Petro Hawrylyszyn
Mariusz Kardas
Adam A. Ostanek

TOM 2

PO STRONIE PAMIĘCI I DIALOGU...
STANISŁAWÓW
I ZIEMIA STANISŁAWOWSKA
W DOBIE PRZEMIAN SPOŁECZNYCH
ORAZ NARODOWOŚCIOWYCH
XIX I PIERWSZEJ POŁOWY XX WIEKU

TOM II

GOSPODARKA
KULTURA
RELIGIA

Redakcja naukowa

Petro Hawrylyszyn

Mariusz Kardas

Adam A. Ostanek

Warszawa – Stanisławów 2017

Recenzenci

prof. dr hab. Oleg Żernoklejew
dr hab. Bolesław Sprengel, prof. UMK

Korekta

Maciej Franz
Magdalena Gibiec
Petro Hawrylyszyn
Mariusz Kardas
Adam A. Ostanek

Tłumaczenie wstępów na jęz. ukraiński /

З польської переклала

Natalia Tkaczyk / Наталя Ткачик

Redakcja techniczna

Adam A. Ostanek

Projekt okładki

Jarosław Sosnowski

Skład i łamanie

Adam A. Ostanek

© Copyright by Autorzy

Wszelkie prawa zastrzeżone

ISBN 978-83-946257-5-7

Wszelkie wnioski, opinie i refleksje sformułowane w opublikowanych tekstach
są wyrazem poglądów ich autorów

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, імен та інших даних
несуть автори публікацій

Publikacja powstała przy wsparciu
Konsulatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej we Lwowie
oraz Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego w Iwano-Frankiwsku

Збірник видано за підтримки
Генерального Консульства Республіки Польща у Львові
і Центру польської культури та європейського діалогу в Івано-Франківську

Wydanie I
Ark. wyd.: 16,3

Spis treści

Wstęp	7
Вступ	10
GOSPODARKA	13
Юрій Ткачук <i>Вплив промислової революції на розвиток міст Галичини у другій половині XIX століття</i>	15
Маріанна Мовна <i>Яремче: перший путівник 1907 року або Причинки до історії місцевого туристичного руху</i>	24
Сергій Адамович <i>Соціально-економічне життя Станиславова в період Першої світової війни (1914–1918 рр.)</i>	30
Світлана Орлик <i>Проблеми формування бюджету міста Станиславова періоду російської окупації в часи Першої світової війни (1914–1915 рр.)</i>	44
Paweł Pulik <i>Gospodarka województwa stanisławowskiego w latach 1921–1939 (zarys problematyki)</i>	60
Jarosław Krasnodębki, Jerzy Hickiewicz (współpraca) <i>Elektrownia Miejska w Stanisławowie (1925–1930)</i>	76
Mariusz Kardas <i>Stanisławów i Ziemia Stanisławowska w świetle statystyki II Rzeczypospolitej</i> ...	87
KULTURA	107
Оксана Маланчук-Рибак <i>Станиславів на мапі українського жіночого руху кінця XIX – першої третини XX ст.</i>	109
Степан Кобута <i>Українські адвокати Станиславова: професійна і громадсько-культурна діяльність (кінець XIX – початок XX ст.)</i>	121
Piotr Rataj <i>Polskie Towarzystwo Politechniczne we Lwowie – Oddział w Stanisławowie 1897–1939</i>	138
Олена Білик <i>Мистецтвознавець з Прикарпаття Іван Старчук – учень великого польського вченого Едмунда Булянди</i>	158

Ігор Коваль	
<i>Вклад польських учених в археологічне вивчення княжого Галича та їх співпраця з українськими археологами</i>	<i>170</i>
Галина Пристай	
<i>Обласна Універсальна Наукова Бібліотека – центр акумулювання автентичних пам'яток регіону.....</i>	<i>180</i>
Леся Романюк	
<i>Музично-театральне життя єврейської громади Станиславова першої третини ХХ століття.....</i>	<i>194</i>
Ганна Карась	
<i>Хорова культура українців міста Станиславова з кінця ХІХ ст. до 1939 року</i>	<i>203</i>
Роман Дзундза	
<i>Постать диригента Дениса Січинського в контексті проблем ідентичності.....</i>	<i>214</i>
Мирон Черепанин	
<i>Станиславів – місто перших концертів Української Республіканської Капели.....</i>	<i>226</i>
Ганна Сокіл	
<i>Науковий внесок Івана Волошинського в українську фольклористику</i>	<i>231</i>
Олена Пелехата	
<i>Реклама у культурному житті мешканців м. Станиславова першої половини ХХ ст.</i>	<i>242</i>
Ярослав Капушак	
<i>Станиславівська ратуша: етапи історичного розвитку</i>	<i>250</i>
Bohdan Tymkiv	
<i>The problem of protection of Stanislavov's architectural buildings of the late 19th – early 20th centuries</i>	<i>266</i>
Ołena Budnyk	
<i>Metropolita Andrzej Szeptycki o jedności kultury, sztuki i nauki</i>	<i>277</i>
RELIGIA	287
Наталія Винник	
<i>Станіславська (Івано-Франківська) єпархія греко-католицької церкви в сучасній українській історіографії</i>	<i>289</i>
Ігор Любчик	
<i>Громадсько-культурна та релігійна складова громади Ляцьке-Шляхетське на тлі міжнаціональних взаємин краю наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. .</i>	<i>298</i>
Noty biograficzne autorów	303

Постать диригента Дениса Січинського в контексті проблем ідентичності

Резюме

У статті досліджується постать українського хорового диригента Дениса Січинського у контексті проблем ідентичності. Особистість митця розглядається крізь призму його життєвого та творчого шляху. Важливим фактором дослідження є соціокультурні та історичні умови, в яких жив і творив Д. Січинський, адже його психотип був синтезом різних компонентів ідентичності: самоідентичності, національної та культурної ідентичностей.

Ключові слова

Денис Січинський, диригент, композитор, громадський діяч, ідентичність, самоідентичність, національна ідентичність, культурна ідентичність

У час глобалізації сучасної цивілізації, гостро виникає проблема ідентичності – національної, культурної, особистої. Вона є тим детермінантом формування культурного різноманіття та етнічного відродження нації. Саме в такому ключі постать Дениса Січинського (1865–1909) – видатного українського композитора, диригента та музично-громадського діяча, ще не була досліджена. Ідентичність постаті митця, у її різноплановості та багатоскладовості, дає широкий спектр кольорів, що можуть відіграти важливу роль у формуванні палітри новітньої української музичної історії.

Дослідженню творчості Д. Січинського присвячені статті та монографії С. Павлишин¹, а також розвідки М. Грінченка², М. Черепанина³, Л. Кияновської⁴

¹ Павлишин С. Д.В. Січинський. Нарис про життя і творчість. – К., 1956. – 34 с.; Павлишин С. Денис Січинський. – К.: Музична Україна, 1980. – 48 с. – [Творчі портрети українських композиторів]; Павлишин С. Нездійснений геній (до 150-річчя Дениса Січинського) // Українська музика: Наук. часопис. – Львів, 2015. – Ч. 3. – С. 62–67.

² Грінченко М. Історія української музики. – К.: Спілка, 1922. – 278 с.

³ Черепанин М. Музична культура Галичини другої половини XIX – першої половини XX століття: дис. ... д-ра мистецтвознавства: спец. 17.00.01 – Теорія та історія культури. – Київ, 1998. – 284 с.

⁴ Кияновська Л. Галицька музична культура XIX–XX ст.: Навч. посіб. – Чернівці: Книги – XXI, 2007. – 427 с.; Кияновська Л. Денис Січинський як центральна постать української композиторської богемі // Українська музика: наук. часопис. – Львів, 2015. – Ч. 3. – С. 67–79.

та Я. Горак⁵. Про композитора написані спогади С. Чарнецького⁶, Я. Ярославенка⁷, Є. Думи-Нарожнякової⁸, статті О. Залеського⁹ та Є. Цегельського¹⁰. Дослідженням проблематики ідентичності займалися зарубіжні дослідники Е. Еріксон¹¹ та М. Гібернау¹². Однак постать Д. Січинського в контексті проблем ідентичності ще не була окреслена у науковому колі.

Митці Галичини кінця XIX – початку XX століть, як правило, не мали професійної музичної освіти, оскільки професія музиканта на той час не була затребувана суспільством. Саме Д. Січинський став одним з перших композиторів-професіоналів в Галичині, який всеціло віддався музичному мистецтву і у своїй культурній ідентичності випередив суспільство в якому він жив і творив.

Залишивши юридичний і теологічний факультет Д. Січинський вибудував життєву ієрархію, в якій музика займала центральне місце. Його *«свідоме відношення до музичної штуки»* (тобто, до «музичної діяльності» – Р. Д.), як зазначає український мистецтвознавець і фольклорист М. Грінченко¹³, заклало основи професійного музичного мистецтва в Галичині кінця XIX ст. Музичну діяльність Д. Січинський переплавив у *«свій фах»*¹⁴.

Життя і творчість Д. Січинського припадає на час формування української національної свідомості. Велика Французька революція 1848-го року, символізувала національні піднесення в усій Європі. На зразок інших країн, українська ін-

⁵ Горак Я.Р. Збірка рукописних документів: до історії композиторської спадщини Дениса Січинського // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. – Тернопіль, 2012. – № 3. – С. 56-62; Горак Я. Листи Дениса Січинського до Ярослава Вінцьовського // Записки НТШ. – Львів, 1993. – т. ССХХVI. Праці Музикознавчої комісії. – С. 281-303; Горак Я. Листи до Ярослава Ярославенка в оправі збору композиторської спадщини Дениса Січинського // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. – Івано-Франківськ, 2012 – 2013. – Вип. 26-27. – С. 3-18.

⁶ Чарнецький С. «Бранка Роксоляна» та її творець // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріали. – Львів, 2014. – С. 414-417; Чарнецький С. Співак горя: у роковини смерті Д. Січинського // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріали. – Львів, 2014. – С. 418-422; Чарнецький С. Над свіжою могилою // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріал. – Львів: Літопис, 2014. – С. 411-413.

⁷ Ярославенко Я. Спогади про Дениса Січинського // Лисенко І. Музична культура України у спогадах, матеріалах, листах. – К., 2008. – С. 137-141.

⁸ Дума-Нарожнякова Є. Мій спомин про Дениса Січинського // Українська музика. – 1937. вересень. – ч. 7. – С. 86-88.

⁹ Залеський О. Музичне життя Станиславова // Альманах Станиславівської землі. Зб. матеріалів до історії Станиславова і Станиславщини. Т. I. / ред.-упор.: Б. Кравців. – Вид. Центрального Комітету Станиславщини. – Нью-Йорк–Торонто–Мюнхен, 1975. – С. 552-557.

¹⁰ Цегельський Є. Денис Січинський – його творчість і життя // Альманах Станиславівської землі. Зб. матеріалів до історії Станиславова і Станиславщини. Т. I. / ред.-упор.: Б. Кравців. – Вид. Центрального Комітету Станиславщини. – Нью-Йорк–Торонто–Мюнхен, 1975. – С. 558-565.

¹¹ Еріксон Э. Идентичность: юность и кризис: пер. с англ. / общ. ред. и предисл. А.В. Толстых, 2006. – 352 с. – (Библиотека зарубежной психологии).

¹² Гібернау М. Идентичність націй. – К.: Темпора, 2010. – 304 с.

¹³ Грінченко М. Історія української музики. – К.: Спілка, 1922. – С. 186.

¹⁴ Там само.

телігенція почала проявляти зацікавлення своєю історією «...появляються етнографічні праці і збірки народних пісень»¹⁵. У містах Галичини (Львові, Станиславові, Перемишлі, Коломиї, Тернополі) створюються співочі товариства «Боян».

Два основні критерії національної ідентичності «...неперервність у часі й диференціація від інших...»¹⁶, у Д. Січинського виявилися якраз в розвитку Станиславівського «Бояну». Дослідник музичної культури Галичини, професор М. Черепанин, зазначає, що «...найактивнішу роль в організації і здійсненні видавничих проєктів зіграв Д. Січинський. Особливо цінними є його постійні інформаційні повідомлення в галицькій періодиці про видавничі справи. В них композитор висловлював критичні оцінки музичних творів, знайомив з авторами, давав фахові рецензії на окремі видання»¹⁷.

Ілюстрація 1.

Денис Січинський.

Джерело: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// photo-lviv.in.ua/denys-sichynskyj-fundator-stanislavivskoho-boyana/#jp-carousel-47654](http://photo-lviv.in.ua/denys-sichynskyj-fundator-stanislavivskoho-boyana/#jp-carousel-47654) [інформація з 01.09.2017].

¹⁵ Семчишин М. Тисяча років української культури (Історичний огляд культурного процесу). – Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1985. – С. 256.

¹⁶ Гібернау М. Ідентичність націй. – К.: Темпора, 2010. – С. 19.

¹⁷ Черепанин М. Музична культура Галичини другої половини XIX – першої половини XX століття: дис. ... д-ра мистецтвознавства: спец. 17.00.01 – Теорія та історія культури. – Київ, 1998. – С. 163.

Американсько-німецький психолог Е. Еріксон, поняття ідентичності окреслює як «суб'єктивне натхнення відчуття тріумфу і цілісності»¹⁸, яке знаходиться у нерозривному зв'язку із характером людини. Характер, на думку американського психолога і філософа В. Джеймса, проявляється у найбільш активні моменти життєдіяльності людини, коли вона відчуває внутрішній голос, що каже до неї: «Це і є справжній я!»¹⁹. Продовжуючи описувати відчуття ідентичності, автор припускає наявність елементу певного «активного напруження, деякої стійкості і віри в те, що зовнішні обставини допоможуть йому, але не повну впевненість в цьому. При повній впевненості ці обставини переходять в децю заостеніле і безглузде. Відберіть впевненість, і я відчую (при умові, що я überhaupt (з нім. «взагалі» – Р. Д.) в цьому енергійному стані) певний захват і блаженство, гірку рішучість зробити все, що завгодно, і все подолати <...> і хоча це всього лише настрій чи емоція, не висловлена в слові, вона являється глибинною основою всіх моїх практичних і теоретичних прагнень»²⁰. Припускаємо, що самоідентичність Д. Січинського, або іншими словами – його характер та непересічний музичний талант, зробили митця «...найбільш трагічною постаттю західноукраїнської культури на переломі ХІХ – ХХ ст.»²¹, водночас, долучили останнього до «...найвишніх значніших західноукраїнських композиторів...»²².

В біосеміотиці – науці, що досліджує знакові процеси в живих системах, існує термін «umwelt», започаткований німецьким біологом, зоопсихологом і філософом, засновником зоосемантики Я. Ікскюлем. Цей термін означає «не просто довколишнє середовище, але середовище, існуюче в людині <...> а оскільки ми живемо в процесі постійного перетворення теперішнього в «минуле», ми ніколи – навіть в момент народження – не стикаємось з середовищем – людьми, які б уникнули впливу якого-небудь середовища»²³.

На питання, що дало Д. Січинському реальне середовище, відповів сам митець, в розмові з С. Чарнецьким: «Можє, ми й не потрібні ще суспільності <...> кому потрібна штука? <...> В наших умовинах годі навіть дивуватися»²⁴. Очевидно, що композитор прагнув до іншої дійсності, власне «його суб'єктивізм в дійсності впливає з чисто особистого життя <...> він пробував студіювати в університеті, але не мав чим його оплатити, хатався різних «посад» – в лапках, бо тоді музика не була професією, адже сам створював «Бояни», класи музичної школи»²⁵.

¹⁸ Еріксон Э. Идентичность: юность и кризис... – С. 28.

¹⁹ Там само.

²⁰ Там само.

²¹ Кияновська Л. Галицька музична культура ХІХ–ХХ ст.: Навч. посіб. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. – С. 173.

²² Павлишин С. Денис Січинський... – С. 5.

²³ Еріксон Э. Идентичность: юность и кризис... – С. 33.

²⁴ Чарнецький С. Над свіжою могилою // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріал. – Львів: Літопис, 2014. – С. 412.

²⁵ Павлишин С. Нездійснений геній (до 150-річчя Дениса Січинського)... – С. 65-66.

Усвідомлюючи важливість поширення української пісні, видавництво «Станиславівського Бояну» налагодило співпрацю з львівський «Товариством педагогічним», де було видано музичний додаток «Дзвінка», на основі якого: *«...було створено співаник, який використовувався в школах, інститутах, бурсах. Ініціатором і літредактором була письменниця К. Малицька. Відповідальний редактор цього збірника Д. Січинський»*²⁶.

На думку українського композитора, музикознавця і педагога Осипа Залеського, саме Денис Січинський *«...найбільше причинився для розвитку діяльності Станиславівського «Бояна» <...> Був не тільки диригентом хору, він засобилював його своїми творами, був редактором музичних творів, що появились у видавництві...»*²⁷. При цьому товаристві 15 вересня 1902 року, вперше в Галичині було відкрито музичну школу, артистичним керівником якої став Д. Січинський *«...Для викладання у школі були запрошені відомі педагоги»*²⁸. При товаристві були надруковані твори композитора. Редакційна робота Д. Січинського також дала свої плоди, це і «12 пісень для чоловічого хору» С. Воробкевича і клавир 7-ї симфонії М. Вербицького, та декілька творів О. Нижанківського і М. Кумановського.

Ще у сорокові роки XIX ст., в часи М. Вербицького та І. Лаврівського, в Галичині *«...інструментальна музика не існувала...»*²⁹ і якщо хори можна було організувати практично в будь-якому українському гуртку, то *«...сил для організації оркестру майже не було зовсім»*³⁰. Треба віддати належне Д. Січинському, адже він проявив себе добрим організатором творчих одиниць (солістів, хорів та оркестрів), концертів при українських домах, де: *«...хор виступав при співучасті військової симфонічної оркестри і Січинський інструментував для цих виступів свої твори, як «Лічу в неволі», «Дніпро реве», «Минули літа молодії»*³¹. Така *«...творча й музично-просвітительська діяльність Січинського сприяла справі розвитку прогресивного українського мистецтва»*³². На думку дослідниці проблем ідентичності М. Гібернау: *«Будь-яка ідентичність виникає в рамках системи соціальних відносин та уявлень»*³³. Це дає нам підстави вважати що культурна та національна

²⁶ Черепанин М. Музична культура Галичини другої половини XIX – першої половини XX століття: дис. ... д-ра мистецтвознавства: спец. 17.00.01 – Теорія та історія культури. – Київ, 1998. – С. 164.

²⁷ Залеський О. Музичне життя Станиславова // Альманах Станиславівської землі. Зб. матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. Т. I. / ред.-упор.: Б. Кравців. – Вид. Центрального Комітету Станиславівщини. – Нью-Йорк–Торонто–Мюнхен, 1975. – С. 552.

²⁸ Черепанин М. Музична культура Галичини другої половини XIX – першої половини XX століття: дис. ... д-ра мистецтвознавства: спец. 17.00.01 – Теорія та історія культури. – Київ, 1998. – С. 96.

²⁹ Грінченко М. Історія української музики. – К.: Спілка, 1922. – С. 178.

³⁰ Там само.

³¹ Залеський О. Музичне життя Станиславова // Альманах Станиславівської землі. Зб. матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. Т. I. / ред.-упор.: Б. Кравців. – Вид. Центрального Комітету Станиславівщини. – Нью-Йорк–Торонто–Мюнхен, 1975. – С. 554

³² Там само. С. 552.

³³ Гібернау М. Ідентичність націй. – К.: Темпора, 2010. – С. 19.

ідентичності проявлялись у Д. Січинського у вигляді його активної суспільної діяльності.

Ілюстрація 2.

Станиславський «Боян», 1896 р.

Джерело: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// photo-lviv.in.ua/denys-sichynskij-fundator-stanislavivskoho-boyana/#jp-carousel-47654](http://photo-lviv.in.ua/denys-sichynskij-fundator-stanislavivskoho-boyana/#jp-carousel-47654) [інформація з 01.09.2017].

Аналізуючи вплив постаті Д. Січинського на музичне життя Галичини, ми відзначаємо відсутність взаємозв'язку «митець → суспільство → митець». Ці «нерозуміння», мабуть, часто «перемагали» його, інколи знаходили форми втілення у творчості, а під кінець життя ще й у алкоголі.

В одному зі споминів про Д. Січинського Є. Дума-Нарожнякова, в яку композитор був закоханий, характеризує композитора як «...знедоленого <...> нещасного <...> податкового, нестямного алкоголіка...»³⁴. Цей спомин змальовує нам вже зламану суспільством людину, не даючи цілісної картини особистості митця в її різноманітних проявах. Та його можна трактувати і як «крик душі» поета. Адже суспільство було байдужим до проблем української культури в кінці XIX – початку XX століття: тільки дві українські книгарні у Львові, постійні фінансові проблеми з передплатою і комісійним розпродажем музичних випусків «Станиславського Бояна» – усі ці події поглиблювали кризу митця, що не знаходив розуміння важливості своєї діяльності.

³⁴ Дума-Нарожнякова Є. Мій спомин про Дениса Січинського // Українська музика. – 1937. вересень. – ч. 7. – С. 86.

Ілюстрація 3.

«12 пісень на хори мужескі (а capella) до слів Тараса Шевченка» С. Воробкевича.
Впорядкував Денис Січинський.

Джерело: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// photo-lviv.in.ua/denys-sichynskyy-fundator-stanisлавivskoho-boyana/#jp-carousel-47654](http://photo-lviv.in.ua/denys-sichynskyy-fundator-stanisлавivskoho-boyana/#jp-carousel-47654) [інформація з 01.09.2017].

Не будучи раціоналістом по своїй натурі, він був «душевним, сердечним, що потребував тепла і зрозуміння. І це все він втілював у творчості, не тільки щирій, емоційній, але напруженій, драматичній. Тільки той драматизм був відображенням трагедії особи, тому не мав епічної великомасштабності»³⁵.

У той час багато композиторів були диригентами. Та мистецтво диригування, як мануальна техніка – це лише частина диригентського процесу, у цій справі важливо все, що її оточує. Весь шлях, від мистецького задуму до концертного виконання, викликав багато об'єктивних проблем, особливо в кінці XIX – на поч. XX ст.

³⁵ Павлишин С. Нездійснений геній (до 150-річчя Дениса Січинського) // Українська музика: Наук. часопис. – Львів, 2015. – Ч. 3. – С. 66.

Якщо говорити про стилістику творчості Д. Січинського, зокрема про кантату «Лічу в неволі», то український композитор, диригент та видавець О. Нижанківський відмічає «...схильність автора до німецького стилю (особливо у теноровому соло), зате відзначає, що хори мають чисто український характер»³⁶. Ця схильність до німецького «стилю» прослідковується і в бажанні композитора підняти рівень «Станиславівського Бояна» до рівня першорядних європейських видань. Адже Д. Січинський планує публікувати твори українських композиторів українською та німецькою мовами у Ляйпцигу. Він був переконаний у тому, що «...німецької мови уживати маємо для того, щоб і ширший музикальний світ з нашою музикою познайомити»³⁷.

То ким же був Д. Січинський?! «*Перегляньте тексти його пісень, та побачите, що діялося в його душі, тій розчарованій, наболілій, втомленій душі...*»³⁸. Про національну та особистісну ідентичність нам розповідають вибрані композитором поезії Т. Шевченка, І. Франка та інших поетів, з філософським та психологічним змістом. Втілюючи їх у музиці, він часто користувався декламаційним типом викладу, адже «...поезія була для Січинського не тільки ознакою епохи, а й камертоном власного життя. Звідси велика щирість, безпосередність музики, емоційність і схвилюваність»³⁹.

Поряд з І. Франком, Б. Лепким, М. Лисенком, Д. Січинський розвиває свою національну ідентичність, komponуючи музику до спеціальних видань Січового руху в Галичині, що розпочався у 1903–1904 рр. У цих збірниках «...було видано велику кількість різноманітних «Січових співаників» <...> переважно патріотичного змісту...»⁴⁰.

В 1907 році, німецький дослідник Б. Шарліт дописуючи у берлінському часописі «Die Music», зазначає: «...в останніх часах якась невеличка частина тих пісень, списана в культурний спосіб під ноти, найшла собі дорогу і за границю»⁴¹, маючи на увазі збірник патріотичних і народних пісень під назвою «Ще не вмерла Україна» у фортепіанній обробці Д. Січинського. Очевидно, що композитор усвідомлював важливість такого збірника для української культури, адже всього за два тижні ним було опрацьовано 152-і пісні.

³⁶ Черепанин М. Музична культура Галичини другої половини XIX – першої половини XX століття: дис. ... д-ра мистецтвознавства: спец. 17.00.01 – Теорія та історія культури. – Київ, 1998. – С. 41.

³⁷ Там само. С. 165.

³⁸ Чарнецький С. Над свіжою могилою // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріал. – Львів: Літопис, 2014. – С. 414.

³⁹ Чарнецький С. «Бранка Роксоляна» та її творець // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріали. – Львів, 2014. – С. 63.

⁴⁰ Черепанин М. Музична культура Галичини другої половини XIX – першої половини XX століття: дис. ... д-ра мистецтвознавства: спец. 17.00.01 – Теорія та історія культури. – Київ, 1998. – С. 63.

⁴¹ Цит. за: Там само. С. 44.

М. Грінченко розповідає і про успіхи: «...він був найбільш популярним, найбільш улюбленим композитором; його романси у всякому разі домінували і на концертній естраді, і серед галицької інтелігенції співців аматорів. В творчості Січинського багато приваблюючих рис; це симпатичний і серйозний талант. Ясність та краса мелодійного малюнку, щирість та теплота патетичних уступів мелодії і разом з тим доступність та простота музичної думки – все це робить Січинського музикою-художником, цілком зрозумілим для нашого загалу...»⁴².

Про масштабність таланту Д. Січинського також можна судити за згадками Я. Вінцковського (псевдонім Я. Ярославенко): «Січинський писав без жодного інструменту, скоро, та про зовнішній вигляд не дбав зовсім. В кутику чи то в кімнаті якого товариства, чи у приватнім, чи у своїм (звичайно мешкав у готелі) помешканню, чи знов у публічній локолю, схилений над папером, ставляв нотку за ноткою, дрібненько, кінчав працю і віддавав до ужитку. З тим самим манускриптом рідко коли сходився, тож коли його прошено, приміром, о яку давню композицію, він радше наново написав, ніж відшукував її між людьми...»⁴³. Цікаво, що в подібних умовах любив творити і славетний В. А. Моцарт, що першим у світовій історії проклав шлях професійного композиторства.

Л. Кияновська, розвиваючи історико-хронологічну лінію богемного типу митця, пише: «...є в українському музичному просторі один композитор, якого з повним правом можна віднести до представників богемного типу»⁴⁴ водночас наголошуючи, що «...для української культури богемний тип творчості, мабуть, найменш притаманний»⁴⁵. До такого типу творчості належали і інші відомі представники світової культури, зокрема Ф. Шуберт та М. Мусоргський. Більшість з них помирали в молодому віці від нужди та хворіб «...проте карта світового мистецтва без їх доробку була б значно менш кольоровою»⁴⁶.

Український галицький поет, театральний діяч і критик С. Чарнецький, згадує: «Не стало Дениса Січинського! Не хочу в ту хвилю говорити, чим був він для української штуки <...>. Не хочу рисувати того життя, що мало в собі щось з дикої птахи і вічного скитальця. Хто, впрочім, не знав тої людини з предивно інтелігентним лицем. Кождий, хто його бачив, тямить характеристичний у нього череп голови, під котрим, здається, вічно шуміли бурі, снувалися гадки, пересувалися візії. Відійшов тихо, безголосно – відійшов від суспільности, що для своєї штуки все мала доволі скептицизму і глузу, а своїх артистів коли не притоптати, то зуміла бодай – заморити голодом. Там покійний Січинський був

⁴² Грінченко М. Історія української музики. – К.: Спілка, 1922. – С. 189.

⁴³ Горак Я. Листи Дениса Січинського до Ярослава Вінцковського // Записки НТШ. – Львів, 1993. – т. ССХХVI: Праці Музикознавчої комісії. – С. 300.

⁴⁴ Кияновська Л. Денис Січинський як центральна постать української композиторської богеми // Українська музика: наук. часопис. – Львів, 2015. – Ч. 3. – С. 71.

⁴⁵ Там само.

⁴⁶ Там само. – С. 69.

в дечім щасливіший від інших. Був свідомий того, що веде життя після своїх намірів і волі, і тому навіть в найтяжчих хвиликах зберіг погоду духа і віру в себе»⁴⁷.

Стефанія Павлишин, висловила таку думку з приводу його таланту: *«На мою думку, саме Д. Січинський був тим композитором, який повинен був стати її («України» – Р.Д.) єдиним, на сьогоднішній день, генієм»⁴⁸*. М. Грінченко вважає, що його творчість легка, а спів летиться щиро розкриваючи перед слухачем ніжну натуру поета *«...може трошки сентиментальна, але завше щира в своїх музичних почуттях, в своїх зворушливих пориваннях»⁴⁹*. Зрештою С. Павлишин підсумовує: *«Що ж забракло Січинському, щоб стати геніальним представником української музики в світовому масштабі? Дуже простої і прозаїчної речі – освіти»⁵⁰*.

Питань щодо постаті Дениса Січинського в контексті проблем ідентичності залишається ще дуже багато. Ми окреслили нову проблематику, яку потрібно ще досліджувати для того, щоб глибше зрозуміти внутрішні процеси мистецької творчості в межах особистісних та суспільних процесів, а також розглянути постать митця під кутом історичних зрізів. На основі цих знань, можна наблизитись до розуміння архетипу Д. Січинського, його ідентичності, що складається з багатьох компонентів, зокрема культурного, національного та особистісного. Адже пізнаючи шлях свого митця, що є уособленням духу народу, а його твори – його сповіддю, ми можемо глибше зрозуміти «ким є ми».

Image of the conductor Denys Sichynskyi within the context of identity problem

Summary

The paper is focused on the image of the Ukrainian choral conductor Denys Sichynskyi within the context of identity problems. The personality of the artist is interpreted from the perspective of his personal and artistic life. A significant factor of the research is represented by social-cultural and historical conditions, in which D. Sichynskyi lived and created, since his psychological type was an amalgamation of various components of identity: self-identity, national and cultural identity.

Key words

D. Sichynskyi, conductor, composer, public figure, identity, self-identity, national identity, cultural identity

⁴⁷ Чарнецький С. Над свіжою могилою // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріал. – Львів: Літопис, 2014. – С. 411.

⁴⁸ Чарнецький С. «Бранка Роксоляна» та її творець // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріали. – Львів, 2014. – С. 64.

⁴⁹ Грінченко М. Історія української музики. – К.: Спілка, 1922. – С. 190.

⁵⁰ Чарнецький С. «Бранка Роксоляна» та її творець // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріали. – Львів, 2014. – С. 65.

БІБЛІОГРАФІЯ

Монографії і статті

- Витвицький В.Д. Січинський // Витвицький В. Музикознавчі праці. Публіцистика. – Львів, 2003. – С. 76-77.
- Горак Я.Р. Збірка рукописних документів: до історії композиторської спадщини Дениса Січинського // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. – Тернопіль, 2012. – № 3. – С. 56-62.
- Горак Я. Листи Дениса Січинського до Ярослава Вінцковського // Записки НТШ. – Львів, 1993. – т. ССХХVI: Праці Музикознавчої комісії. – С. 281-303.
- Горак Я. Листи до Ярослава Ярославенка в оправі збору композиторської спадщини Дениса Січинського // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. – Івано-Франківськ, 2012 – 2013. – Вип. 26–27. – С. 3-18.
- Грінченко М. Історія української музики. – К.: Спілка, 1922. – 278 с.
- Гібернау М. Ідентичність націй. – К.: Темпора, 2010. – 304 с.
- Дума-Нарожнякова Є. Мій спомин про Дениса Січинського // Українська музика. – 1937. вересень. – ч. 7. – С. 86–88.
- Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис: пер. с англ. / общ. ред. и предисл. А.В. Толстых, 2006. – 352 с. – (Библиотека зарубежной психологии).
- Залеський О. Музичне життя Станиславова // Альманах Станиславівської землі. Зб. матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. Т. I. / Ред.-упор.: Б. Кравців. – Вид. Центрального Комітету Станиславівщини. – Нью-Йорк–Торонто–Мюнхен, 1975. – С. 552-557.
- Кияновська Л. Галицька музична культура XIX–XX ст.: Навч. посіб. – Чернівці: Книги – XXI, 2007. – 427 с.
- Кияновська Л. Денис Січинський як центральна постать української композиторської богеми // Українська музика: наук. часопис. – Львів, 2015. – Ч. 3. – С. 67-79.
- Павлишин С. Д.В. Січинський. Нарис про життя і творчість. – К., 1956. – 34 с.
- Павлишин С. Денис Січинський. – К.: Музична Україна, 1980. – 48 с. – [Творчі портрети українських композиторів].
- Павлишин С. Нездійснений геній (до 150-річчя Дениса Січинського) // Українська музика: Наук. часопис. – Львів, 2015. – Ч. 3. – С. 62-67.
- Семчишин М. Тисяча років української культури (Історичний огляд культурного процесу). – Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1985. – 550 с.
- Цегельський Є. Денис Січинський – його творчість і життя // Альманах Станиславівської землі. Зб. матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. Т. I. / Ред.-упор.: Б. Кравців. – Вид. Центрального Комітету Станиславівщини. – Нью-Йорк–Торонто–Мюнхен, 1975. – С. 558-565.
- Чарнецький С. «Бранка Роксоляна» та її творець // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріали. – Львів, 2014. – С. 414-417.

- Чарнецький С. Співак горя: у роковини смерті Д. Січинського // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріали. – Львів, 2014. – С. 418-422.
- Чарнецький С. Над свіжою могилою // Чарнецький С. Історія українського театру в Галичині: Нариси. Статті. Матеріал. – Львів: Літопис, 2014. – С. 411-413.
- Черепанин М. Музична культура Галичини другої половини XIX – першої половини XX століття: дис. ... д-ра мистецтвознавства: спец. 17.00.01 – Теорія та історія культури. – Київ, 1998. – 284 с.
- Ярославенко Я. Спогади про Дениса Січинського // Лисенко І. Музична культура України у спогадах, матеріалах, листах. – К., 2008. – С. 137-141.

Інтернет

- <http://photo-lviv.in.ua/denys-sichynskyj-fundator-stanislavivskoho-boyana/#jp-carousel-47654> [інформація з 01.09.2017].